

Oglas, pripisana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cijenika ili po dogovoru.

Novci za predrebu, oglas itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. st. 100000 u Beču na administraciju lista u Pulji.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

ako list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: «Reklamacija».

Čekovnog računa br. 347.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

«Stogom rastu male stvari, u nesloga sve pokvari». Narodna poslovica.

Odgovorni urednik i izdavač Stepo Gjičić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Pulji. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a ne-frankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6—, odn. 3— na pol godine.

Izvani carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Pulji, toli izvani iste.

Uredništvo se nalazi u ulici Giulijs br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Vinska klauzula.

I.

Na poziv „Istarske vinarske zadruge“ u Pulji, „Istarske posajilnice“ u Pulji, te „Gospodarskog društva“ u Pazinu, sastali se dne 26. julyja zastupnici kotarskih gospodarskih zadruga, odaslanici hrvatskih i slovenskih občina Istre, te mnogi naši vinogradari u Pazinu, da razpravljaju o raznih gospodarskih pitanjih naše pokrajine, navlastito o nesretnoj vinskoi klauzuli. Na tom sastanku prihvaćena bijaše velikom oduševljenjem spomenica, koju će posebna deputacija izručiti Njegov. Veličanstvu i gg. ministrom, i koju je obećao odbor sastanka naknadno objelodaniti.

Nam nije doduše poznat sadržaj one spomenice, koju je sastavio muž, koji je posvetio glavne svoje sile gospodarskomu preporodu našega naroda u Istri, nu držimo, da neće biti nemilo njezinom sastavljaču, ni štetno po samu stvar, ako se svratimo na to važno pitanje i na ovom mjestu.

U trgovačkom ugovoru, sklopljenom između Austro-Ugarske monarhije i kraljevine Italije godine 1891., dana bijaše Italiji carinarska pogodnost kod uvoza njezinih vina u našu monarhiju. Na talijanska vina udarena je usljed rečene klauzule tako

uzka carina na naših granicah, da je našem domaćemu vinu uz poznatu jeftinoću talijanskih vina postala nemoguća svaka konkurencija sa talijanskim vinom. Odatle nastade silne štete za naše vinorodne pokrajine, odatle težki udarac našem narodnomu gospodarstvu. Zastupnici vinorodnih zemalja predvidješe taj udarac, te su prigodom stvorenja onog ugovora i nesretnih klauzula odlučno podigli svoj glas proti ugovoru i navlastito proti klauzuli. U tom pogledu odlikovao se osobito hrvatski i slovenski zastupnici Dalmacije i našeg Primorja. Njihov glas našao je kasnije odziva u zemaljskih saborih u Zadru, Poreču, Gorici itd.

Naši susjedi Talijani Primorja, vodjeni više simpatijom do prekomorske im braće, nego li probiti za domaće vinogradare i za toli važnu granu narodnog gospodarstva, dokazivali su tada i u Beču, i u Poreču, Gorici, Zadru itd., da našem vinu klauzula neće škoditi, da će se tim otvoriti novi putevi našem vinu u Italiju itd. itd. Posao im ne bijaše težak, jer ih je u tom podupirala tadašnja središnja vlada, koja je tvrdila, da se onom pogodnošću Italija obzirom na našu monarhiju neće poslužiti. Pomogla im je u tom poslu i nemarnost talijanskih vinogradara Primorja, koji nisu u prvi čas shvatili velik zamašaj one klauzule, pošto bijaše u ono doba velik dio naših vinograda uništen od filoksera. Našlo se je dapače tada i odlično gospodarsko društvo u Istri, i to zemaljsko gospodarsko vijeće za Istru, koje je god. 1892 zagovaralo vinsku klauzulu na veliku štetu domaćemu vinskomu proizvodu.

Ali do mala otvoriše se i sljepcem očii, za kratko uvidiše i najodlučniji zagovornici klauzule, da bijahu na krivom putu dok su tvrdili, da ona neće našem vinskomu proizvodu škoditi. Razočarala ih je sama Italija, koja se je dne 27. agusta 1892 počela preko njihovog očekivanja onom klauzulom u tolikoj mjeri služiti, da je onemogućila konkurenciju našem vinu, te isto izlislunala sa onih tržišta, gdje bijaše do tada mnogo traženo i dobro plaćeno.

Danas neima društva ni pojedinca u naših vinorodnih pokrajinah, koji bi se usudio dignuti svoj glas za uzdržanje klauzule u trgovačkom ugovoru sa Italijom, koji se primiče svomu kraju. Našu tvrdnju podkripljuje najnoviji pokret proti vinskoi klauzuli; pokret kojemu se pridružiše i bivši najžešći branitelji i zagovornici vinske klauzule. Mnogobrojni sastanci, skupštine, spomenice i predstavke stvorene u svih vinorodnih krajevih monarhije jamče nam, da je svuda zavladao osvjeđenje, da od budućega trgovačkoga ugovora sa Italijom obzirom na vinsku klauzulu zavisi budućnost našega vinogradarstva, s kojim stoji u uzokom savezu i blagostanje vinorodnih pokrajinah naše monarhije. Tomu osvjeđenju dade ovaj put izraza ne samo naše gospodarske zadruge, sabori i naši vinogradari u Istri, Gorickoi i Dalmaciji, već im se pridružiše i onat talijanska društva sabori i pojedinci, koji su za stvaranje nesretnih klauzule istu kao nepogibeljnu zagovarali. Oglasili se već prošloga proljeća stanovnici južne Goricko-Gradiške, pak goricki Slovenci, zatim na raznih sastancih Slovenci tršćanske okolice.

Naša braća u Dalmaciji, koji su onom klauzulom najviše oštećeni, ustali su u pojedinih društvih i na sastanku vinogradara čitave pokrajine prosjedujuć najodlučnije proti klauzuli, koja podkapa životne protibke njihove uže domovine. Zastupnici Hrvata i Slovenaca Istre nisu prestali od prvoga početka dokazivati veliku štetu i pogibelj za naš vinski proizvod radi klauzule, te se pridružiše i oni nedavno obdržavanoi skupštini u Pazinu, gdje bijaše jur navedena spomenica jednoglasno prihvaćena.

Slomškova slavnost na Ponikvah.

Teško je naći para Antonu Martinu Slomšku. Rodio se je u seljačkoj kući, na samu stojećoj, u ubavom kraju zelene Štajerske, spadajućem pod župu i občinu Ponikve, godine 1800.

Učio se je na raznih školah u Štajerskoj i Koruškoj, a jednu godinu također u ujoj Hrvatskoj, u Senju. Kojim porodom je ovano došao, to još nije stalno ustanovljeno. Stalno je, da je došao u Senj, da tamo svrši sedmi i osmi razred srednjih skola, i da je svršio tamo oba razreda u jednoj godini. Njezovom naukovanju u Senju, među Hrvatii, pripisaju mnogi njeke njegove osobite vlastitosti. On je pisao krasnim slovenskim jezikom. Bio je izvrstan propovjednik i u obće govornik. On je bio jedan najosvjetljeniji „Hiraca“, muzeva, koji su u prvoj polovici ovoga stoljeća nastojali svimi silami i načinom — sa pjesmami, govori, kajigami — probuditi slovenski i hrvatski narod, i oduševiti ga za njegovu jedinstvo. Zajedno sa svojim odlučnim vrstujaci radio je neumorno, nesahćeno, bez ikakvih obzira,

Dok je tako smišljao: opazi u jedared na putu onoga istoga andjela, koj bijaše njega i brata mu blagoslovio, kako ga mrko gleda. Ukočen je Afanazije tuđe stajao, pitajući andjela: „Za što, gospode!“ Andjeo raztvori usta svoja i reče:

— Nosi se odtale, nisi vriedan, da živi sa svojim bratom. Jedan samo skok tvoga brata više je vriedan, nego sva tvoja djela, što si ih zlatom počinio.

Afanazije stane nabrajati, kolikim je sirotam i putnikom pružio hrane, kolike je biednike obškrio. A andjeo će mu:

— Isti onaj djavo, što je ovdje položio zlatu da te zavede, naučio te je ovim riečima:

Afanaziju se raztvori savjest i on shvati, da svojih djela nije učinio u slavu hožju, pa se razplače i okaje. . . .

Na to andjeo odstupi s puta i otvori cestu, na kojoj je stajao Ivan, očekujući svoga brata.

Od tog se doba nije Afanazije više podavao zavadjanjim djavoljim, koj bijaše zlatu ono prosao, jer je uvidio, da se ne može služiti Bogu i ljudem zlatom, nego radom.

I braća stanu i opet da žive ko i prije.

Podlistak.

ZLATO.

Napisaو prof. Lav Nikolajevič Tolstoj. S ruskoga preveo Armin Korčić.

U davna vremena življahu kod Jerusolima dva brata. Starijemu bilo ime Afanazije, mlađemu Ivan. Živjeli su na briegu ponad gradom, a hranili se svačim, čim bi ih ljudi podarili. Vrieme su svoje provodili radom. Nisu oni radili sebi, nego siromakom. Polazili su one, što su izdicali pod bremenom napora: bolesnikom, sirotam, udovam. Kad bi obavili svoj posao, otišli bi i ne tražeći plaće. Tako su braća provodila po čiele sedmice — jedan od drugoga odteljen, pa bi se tek u predvečerje nedelje našli opet u svojoj kućarici, proveli tuđe nedeljni dan zajednički, molili se i zabavljali. U ponedjeljni dan opet bi se razišli, svak svojim putem. Tako su braća proživjela mnogo godina, a svake bi sedmice dolazio k njim andjeo i blagoslivljao ih.

Jednog ponedjeljnika, kad su se bili upravo razišli, bilo je Afanaziju nekako

teško, što se mora da dieli od ljubljenoga brata svoga. Popostane dakle i stane, da se ogledava. I Ivan je stao, stavio ruku pred oči, te upiljio gled svoj pozornom u jedno mjesto. Za tim se primakne tome mjestu, al u jedared, kao da ga progoni divlja zvier, stane da leti s brda na brdo, Afanazije se ne malo začudi i podje do toga mjesta, e da razvidi, čega li se bratac tako preplasio. Kad se primakne, vidi ti on, da nešto odsieva na suncu. Približi se posve na blizu i eto u tren taj opazi hrpu zlata, kao da si ju iz rukava sasuo.

Rad šta se je tako prepao i čemu je pobjegao? Umovao je Afanazije. Ta nije grieh u zlatu. Grieh je u čovjeku. Zlatom se može drugoga unesrećiti, al njime se može i mnogo dobra tvoriti.

— Koliko se svieta i udova može prehraniti, koliki goiči zaodjeti, kolikim li potrebnikom i bolnikom može se zlatom u pomoć priteći. Mi dakako služimo i sada ljudem, al je naša služba nezahalna prema našoj slaboj snazi, a tim bismo zlatom mogli uspješnije pokoristiti ljudem.

Afanazije je bio, da sve to saobči svome bratu, al je Ivan već bio izvan njegovog dohvata, a da bi ga mogao čuti,

daleko onamo na drugom brežuljku vidjao se on poput kakvog hrustića. . . .

I Afanazije skine svoju halju, strese unj zlatu, koliko je samo mogao da ponese, natovari ga na ledja i ponese u grad. Tuj udje u krčmu, preda zlatu krčmaru i podje, da ponese i ono ostalo. Kad je posakupio sve, što bijaše našao, nakupuje od trgovaca gradilišta u gradu, kameňja i građevnog drva, najmi radnike i podigne tri kuće: utočiste za udove i sirote, bolnicu, stječiste za putnike i prosjake. I nadje tri pobožna starca: jednomu povjeri nadzor nad utočistem, drugomu nad bolnicom, trećemu nad stječistem. Preteklo mu još tri tisuće zlatnika. Od ovih dade svakomu od staraca po tisuću, da pomažu nevoljnikom. Ove se tri kuće brzo napune stanara i ljudi hvalljahu Afanaziju za sve, što bijaše učinio. I bijaše njegova radost toliko, da je zanelio neostaviti više grada toga. Ali, jer je ljubio svoga brata, oprosti se. Nije za sebe pridržao ni jednoga zlatnika, u istom odijelu, u kom bijaše došao, dade se na put.

Kad se je približavao brdu, stane da razmišlja: moj brat nije pravo uradio, što se odvratno od zlata i odbjegao ga: nisam li ja valjanije uradio?

*) Iz Zbirke poučih pripoviestii L. Nik. Tolstoj. Zadnje izdanje 1893. A. K.

i bez ikakvih postranih svrlja za to, da budu Slovenci i Hrvati opet jedno kako su bivali pred stotinami i stotinami godina. On i njegovi sumisljenici bili su čvrstoga uvjerenja, da je Slovincem i Hrvatima jedini spas u njihovoj najužoj zajednici, da u njihovom posvemašnjem jedinstvu, jer ih inače pozabao razni njihovi susjedi i zakleti neprijatelji.

Svršiv bogoslovne nauke u Celovcu, bio je godine 1824. zaređen za svećenika.

Kao profesor na bogoslovju u Celovcu, bio je svojim učenicom ne samo učitelj nego i uzgojitelj, pravi duhovni otac.

Njegovomu velikomu duhu, plemenitomu sreću, obširnim naukam, njegovoj radinosti, otvorilo se je pravo polje djelovanja, kad je postao biskupom lavantinskim, odnosno mariborskim.

Kao biskup vršio je najsvjestitnije svoje stroge biskupske dužnosti. Brinuo se je koji za svoje svećenike, duhovne pastire, toli za svoje cieokupno stado, za pučanstvo, i branio i prve i druge od napadaja bud s koje strane. Dieleč sv. krizmu, propovjedao je, naučao Kristovu vjeru, i oduševljivao za nju.

Al nije se tim zadovoljavao. Znao je da nemože svim svega na svoja zlatna usta reći, pa je to nadomjestivao svojim zlatnim perom, i pulio druge da to isto čine.

Pisao je razne molitvene knjižice, izdavao razne druge knjige, i pobrinuo se je, da se to čini i bez njega i poslie njegove smrti. Ustanovio je družbu sv. Mohora, kojoj na celom svijetu nejma jednake. Ima do 90.000 članova. Svaki član dobiva za jednu forintu šest, sedam knjiga nabožnoga, gospodarskoga i u obće narodnoga sadržaja.

Anton Martin Slomšek umrvši godine 1862, bio je biskup, gorljiv viši pastir sv. matere crkve, bio je odlučan domoljub, divan govornik, izvrstan pisatelj. Kao pravi blagovjesnik Isusove nauke, zauzimao se je također za jezik svojih duhovnih podanika. Dobro je znao, da čuvać i gojeć jezik naroda, čuva i goji također vjeru. Znao je, da odpadnik od svoga jezika i naroda, otpada također od svoje vjere.

Nije čudo, da je slovenski i hrvatski narod stogodišnjicu narodjenja takovoga sina proslavio na najsajiniji način, u njegovom rodnom mjestu, na Ponikvah.

Slavu je priredio naročiti odbor sastojeci iz osoba rođenih u istom kraju u kojem se je rodio Slomšek. Na čelu mu je bio tamošnji domaći sin svećenik Merzdovšek.

Odbor našao je odziva u svih stranah slovenske i hrvatske domovine. Najviše je ljudi dakako bilo iz župe i občine, te susjednih, i u obće iz Stajerske; iz Celja, Maribora, Slovenske Bistrice, itd. svih slojeva. Uza Hrvatska bila je zastupana po odličnih osobah: Rubetiču, Smičiklasu, Čepelicu, Kukuljeviću, Suku, Bujanoviću i drugih. Kranjska po zastupnicih Povšetu, Pfoiferu, Pogačniku, ljubljanskom učelniku Hribaru, odvjetniku Tavčaru, kao učelniku Sokola. Istra po zastupnicih Spinciču i Komparetu te Mons Zamliču. Koruška po zastupniku Grafenaueru, pisatelju Rozmanu, župniku Gabrovu i mnogih drugih. A bilo je posjetnika slavnosti također iz Trsta i Gorické, kao i neki Česi i neki Rusini. U sve broji se da bijaše do 10000 ljudi. Svečanost obavila se je posve u duhu slavljenoga velikoga pokojnika. Bila je crkvena i narodna.

U crkvi pjevao je sv. misu opat celjski prečastni Ogradi, a propovjedao prof. dr. Medved, govoreći iz duše k dušama.

Na školskoj zgradi otkrila se je spomen-ploča sa glavom slavljenoga pokojnika i zgodbim napisom. Tu ploču je otkrio u ime odbora poslie zgodnoga govora nadučitelj Strmšek. Vredno je spomenuti, da je na istoj školskoj zgradi uzidana spomen-ploča poznatoga Kärto-grafa Kocena, koji, prem ga Njemci drže za svoga, je ugledao svjetlo božje također

u ono župi i občini, kao sin slovenske obitelji.

Kod banketa bilo je slotine i stotine ljudi, i izreklo se mnogo zdravica.

Rečeni predsjednik odbora, izlaknuo zpaćenje slavnosti, digao je čašu u zdravlje sv. oca pape i Njeg. Vel. cesara i kralja. Zatim je beski pozdravio česke goste, a hrvatski mnogobrojne Hrvate. Propriednik u crkvi dr. Medved, pozdravio je Slovence i Slovenke prisutne, iz bližnje i daljne, pozivajuć jih, da sliede nauke velikoga Slomškega. Župnik i kanonik Čepelica biskupa Strossmayera, donesao je pozdrav toga velikoga biskupa, i pružirokovo veliko oduševljenje. Kukuljević slavio je kitnjastim riečmi biskupa domoljuba Slomškega, izlicajuć nesamo srodstvo nego i skupne problike hrvatskoga i slovenskoga naroda. Hribar Ivan govorio je kao načelnik glavnoga grada Slovenije. Dr. Tavčar kao načelnik ljubljanskoga sokola. Rozman iz Celovca izlaknuo je zasluge Slomškove za Slovence u Koruškoj. Spincič dotirnuo se dobe preat 1000 i pred 100 godina puticao je na slogu, ljubav i rad.

Za vrijeme banketa u prostorijah Podgorškega, koje bijahu pune občinstva, veselili se ljudi i drugud. Mnogi su okolo pete ure po podne išli pogledati rodnu kuću velikoga biskupa, koja je blizu pruge željezničke, nad postajom Ponikve, i na kojoj su se već osam dana prije vijale slovenske zastave.

U večer bio je koncert. Sve bijaše oduševljeno celo vrijeme. Sve nadahnuto pravimi čuvstvi poštovanja i zahvalnosti tolikomu božjemu izabraniku, kolik je bio Anton Martin Slomšek. Slava mu i stokrat slava mu.

Pratio nas njegov duh u našem težkom radu, u velikoj borbi, koju imamo izvojevati proti mnogobrojnim našim neprijateljem!

Dogodjaji u Kini.

Velevlasti su dogovorno imenovale vrhovnim vojvodom savezničke vojske u Kini. njemačkoga generala Waldersera. Taj je jedan od starijih u ratu prokušanih generala i drže ga najposobnijim vojskovođjom njemačke carevine. Nu dok dođe na opredjeljeno mu mjesto, proći će nekoliko tjedana, a do tada će proteći mnogo vode i lješina riekom Pai-ho.

Za dokaz za su poslanici živi, brzojavili su iz Pekina svi doslovno jednake brzajave svaki svojoj državi. Obsjednuti su jošte, dapače se predviđja žesća navala, usljed kretanja evropejske vojske prema Pekinu.

Na tom putu osvojili su saveznici i tvrđu Yang-tum. Palo je Evropejaca. do 50 ljudi.

I mornari sa „Marije Terezije“, koja je srećno stigla na svoje mjesto, prošli su kristike vatre. Odjel sa toga broda strazio je željeznicu kod Taku-a, gdje je bio, naskočeu od Kineza. Dobivši pomoći od druge vojske, srećno su se naši obranili i nena glasa, da bi bio tko poginuo.

Tako se nećuje niti ništa slaba o putovanju „Elizabeth“ i „Asperna“, a ove će susljediti i „Leopard“ do malo vremena.

Njekoji kineski podkralji i poznati Li-Hung-Čang, žele započeti ugovaranja sa evropejskim vlastima. Razumije se, da tini misle zavluciti u dugo pitanje umirenja u Kini i oslobodjenja Evropejaca u Pekinu. Vlasti im neće, rekbi ipoti na liepak.

Uvjeti ugovaranja jesu: Evropejci u Pekinu predani živi i zdravi našoj vojski; a vojska kineska od Pekina do mora da položi oružje.

Iz brzajave franceskoga poslanika Pichona-a je razvidno, da spas poslanicima u Pekinu ima se zahvaliti jedino hrabrosti vojnika franceskoga i austrijskoga odjela, koji se hrabro bore. I on pitaju pomoći.

Franceska vlada je odgovorila kineskoj, koja je molila da poslanici oľidu iz Pekina, jer inaće da ne janiči za njihov život. U odgovoru drži kinesku vladu odgovornom za naše tamo, jer ih je ona dužna štitiiti i izlicie nesigurnost puteva, te poziva kinesku vladu da radi suglasno sa evropejskom vojskom za ugušenje bune.

Rusija je dala zapovied svomu poslaniku, da u pratnji kineske vojske ostane Pekin.

Norvečko poslanstvo se na vrijeme spasilo u Tangaj.

Englez misli izkrcati u ovaj grad do 25 hiljada vojske. Kao pomorskoj vlasti, mora mu na sreću ležati ta liepa luka, samo ako ima toliko vojske. Francuski konsul je izjavio, da će i on dat izkrcati isto toliko.

Kina, za dobit mir, dala bi ove koncesije: 1. nadzor carina; 2. ustanovu evropejskih sudova kako u Egiptu; 3. reformu školske obuke.

Iranina i Jurina.

Fr. Si bija Jure na maši za Umberta.
Jur. Vero sam, za kuriozitat.
Fr. Pa ča si vidija Jure?
Jur. E vidija sam u crkvi sve gospodu koja ne gre nikada na mašu.

Fr. Ča da talijanski foji pišu, da je cili Vodnjan bil u crnu za Umbertoom.
Jur. Veramente nima im bili teško obuć se u crno, ter su vavik crni.
Fr. Nego more bit da su kontali i tovaru.
Jur. A benj, to je drugi konat.

Jur. Ča da su. i Sanvičenski Billa i Kanfanarski Okret telegrafali Italiji u ime naroda.
Fr. Su, su, ali su ih trestini tradili.
Jur. Kako to?
Fr. Ča čes, sućetad od progresa batila je telegraf, da je Trst zadnji rub od Italije.
Jur. A ovo drugo sve hrvatsko?

Fr. Loyranska gospoda, da su već bili paricali traget za Rim.
Jur. Kamo zlođeja?
Fr. Da su oteli poč va Rim na sprovod.
Jur. Pak?
Fr. Da nisu pravo znali, ako leži Rim na moru.
Jur. Onda?
Fr. Da su Koneća poslali napred, da gre videt, za ča će se on najbolje Rimljani sporazumet.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Sastanak austrijskog ministra - predsjednika sa madjarskim ministrom - predsjednikom, još uvijek gradiva za svakojaka nagadjanja. Madjarske novine pišu o tom sastanku ono, što znade svakko između njih, da se je naime na sastanku razgovaralo o težkih prilikah, u kojih se nalazi monarhija, nu što se je zaključilo, ili što kane vlade poduzeti, da se odstrani te teške prilike, toga nam oni listovi ne žniju kazati. Jedno izlicie ipak sa izvjestnošću, a to je, da veće oba ministra srdjaćno prijateljsko, da rade zajednički o boljku monarhije i da su u svih glavini

pitanjih složni. Nije to dodaje mnogo, nu ipak je nešto ako se zna, da se kadšto dogodi, da se ministri - predsjednici obiju pola monarhije paze kano pas i mačka.

Madjarski ministar - predsjednik Szell pošao je nakon sastanka sa Koerberom na carski dvor u Beču, a odavle pošao je u Amssee u posleje poznatomu vođji njemačkih liberalaca barunu Chlumeckomu. Ovaj posjet kod uplivenoga Niema - prvaka imati će bez dvojbe političku važnost, jer g. barun Chlumecky je vazda spletkario na štetu austrijskih Slavena, kadgod se je radilo o tom, da im se dobaci kakvu urvicu.

Jedan poljski list pribiečuje članak zastupnika Merunovića, koji zagovara misao, da bi se sastali odlučujući klubovi carevinskoga vieća prije otvorenja, te da bi se dogovorili i složili u tom, da se izključi obstrukciju za sva važnija pitanja, koja dolaze na razpravu u carevinskom vieću, kao što je primjerice proračun, osnova o investicijah itd. Poziv na dogovor imao bi poteći od strane predsjednika carevinskoga vieća, nipošto od vlade, koja nebi - jaše do sada sretna svojim posredovanjem. Osim, u navedenih pitanjih, imala bi se gledie pitanja manje važnosti ostaviti slobodne ruke svim strankam.

Glasilo moravskih Čeha ima dopis iz Praga, u kojem kaže, da sada nije zgodno vrijeme za riešenje jezičnog pitanja. Članak 19 temeljnih državnih zakona daje Čehom jamstvo za budućnost, da je bila velika pogriješka, kad bi se sada kupilo česki nutarnji jezik za priznanje njemačkoga jezika posredovnim ili čak državnim jezikom.

Nekojia imenovanja viših sudbenih činovnika u Gracu i Celju ogorčila su silno našu braću Slovence. Imenovani bijahu naime činovnici, koji nesamo da neznaju i drugi zemaljski jezik, nego su zagriženi protivnici Slovincem i njihovom jeziku. Slovenski listovi napadaju radi toga oštro austrijsku vladu i gradačkoga namjestnika, koji je zagovarao ta imenovanja. Ova imenovanja pokazuju ujedno, da se bečka vlada nimalo neobazire na pravedne zahtjeve slovenskih zastupnika, koji su se živo zauzeli za to, da nebudu imenovani oni činovnici.

Carevinsko vieće imalo bi se sastati pod konac mjeseca septembra ili početkom oktobra. Zemaljski sabori sastali bi se koncem oktobra i početkom decembra.

Hrvatski sabor biti će sazvan do mala na podulje zasjedanje.

Craa Gora. Knez Nikola horavi još uvijek u Italiji sa kneževicem Danilom i sa kćerkom Milicom, ruskom velikom kneginjom. Jučer posjetio je knez Nikola poznatog talijanskog državnika Crispi-a u Rimu. On je prisustvovao i prisegi kralja Viktora Emanuela u subotu u dvorani talijanske gornje kuće.

Srbija. Mladi kraljevski supruzidodose se na putovanje po Srbiji. Narod im pripravlja svuda srdjaćan doček. Kraljeva je pri tom namjera, da upozna narod sa mladom kraljicom. Iz Bierica, gdje se nalazi kraljica Nalafja, pišu, da je ona zlovoljna tako na svoga sina radi njegove ženidbe, da mu je javila, da se ona više nevrćać u Srbiju, što neće možda biti veliko zlo ni po kralja ni po srbski narod. Zanimno svojom pokazao je kralj Aleksander, da se je posve izirgnuo iz zagrijaja trojnoga saveza i da se podao pod uplivi ruske diplomacije i ruskog dvora, koji je zagovarao i odobrio njegovu ženidbu.

Italija. U subotu sastale se u Rimu obje kuće talijanskoga parlamenta u prostorijah senata, da primu kraljevi prisegu i da mu polože prisegu vjernosti. Kralj Viktor Emanuel položio je onu istu prisegu, koju je položio g. 1878. njegov pokojni otac. Nakon kraljeve prisuge položio je prisegu najprvo senat a zatim parlament. Zatim je pročitao kralj priestolni govor, u kojem nagašuje, da će štediti stope svojih predja, napose svoga oca i djeda i da će vazda štitiiti slobodoumne ustanove talijanskoga ustava.

Povodom smrti kralja Umberta potakose talijanski rođoljubi pitanje o izmjenju sv. Stolice sa talijanskom kraljevskom obitelji.

Rat u južnoj Africi. Vrhovni zapovjednik engleskih četa u južnoj Africi brzojavlja svojoj vladi, da njegove čete progone zadnje oslanke burških četa. Tim pako nije rečeno, da je rat pri koncu i da će se ti zadnji ostanci burških četa dobrovoljno predati Englezom.

Mjestne:

Paljska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda, primila je za prodane knjižice o zaključku školske godine po g. Svjetličiću K 2, od nepoznatoga gospodina Talijana K 10, sa slijedećim primom: „Figlio di Perugia porge C. 10 alla società s. Cirillo e Metodio per commemorare la morte del suo buon Re“. Živili darovatelji!

Socijalističko predavanje, držala je u nedjelju popodne u Puli gospodjica Martinuzzi iz Labina. Predmet predavanja bio je: narodna borba u Istri zaprieka socijalizmu. Talijanska stranka je čula mnogo zalku, ali i istinitu. Njoj je predbacila govornica i zapuštenost seoskoga hrvatskoga pučanstva, koje Talijani ne smatraju drugom nego poljem za eksploataciju. Iztkanula je manjak hrvatskih škola, i da 17 hiljade hrvatske djece uzdiše za školom, dok je talijanska stranka podigla u Pazinu nepotrebnu prkos-gimnaziju, za koju utamam troši tilke novce; teške žalje radinoga pučanstva. Gospodjica govornica rknula je i koju govorničku raketu na našu stranu, nu tomu se nije čudili. Ona je pred malo vremena radino sudjelovala u redovima talijanske stranke, te marljivo dopisivala u protivničke novine proti nami, dapače i u stihovima sipala na našu stranu ognjevitie striele.

Premda je prešla medju socijaliste, ostalo joj je ipak nešto od starog uvjerenja i animoziteta proti nama; što će, uhrvamo, s vremenom sasvim proći. A hoće sigurno, ako nas bude sada sa nepristranijega gledišta prosudjivala, nego li do sada.

Pokrajinske:

Ravnateljem na e. k. državnoj gimnaziji sa hrvatskim naukovnim jezikom u Pazinu, imenovan bijaše. dosadašnji upravitelj profesor Franje Matejčić. Čestitamo! **Porinuće nove ratne ladje.** Dne 9. septembra bili će porinuta u more nova ratna ladja „Habsburg“ sa dilja sv. Marka u Trstu.

Kumovali će N. V. nadvojvoda Friedrich sa suprugom nadvojvodkinjom Isabellom. „Habsburg“ će biti jedan od najvećih i najbolje oružanih austrijskih ratnih brodova.

Premanturac pred sudom. Dne 31. proš. mj. bijaše razprava pred okružnim sudom u Rovinju proti Martinu Mikoviću i Martinu Perušku iz Premanture, koji su bili napali dne 22. aprila o. g. mladica Juru Perišu isto iz Premanture. Peruško ga je bio udrio samo šakom a nato dočrao drugi sa jednim hodežom i zadao mu ranu u prsa, da se je mladice srušio na zemlju ko mrtav, onda ga je ranio još u glavu i u levu ruku. Napadač je bio jedan od najžešćih premanturških „podrepnica“. Snovao je, da će u Premanturi ustrojiti „Gabinetto di lettura“, nu pošto nije poznavao dobro paragrafe, sada će početi učiti za jedno četiri mjeseca u Rovinju i to brzo. Mihovićlović je bio najme osuđen. Peruško je raneće pameti neke, koji su mislili, da zagovor poznatoga moralnoga vodje svih smuljivaca u Premanturi dostaje; a da puljska kamora zaprieči sa uspjehom svaki posljedica njihovih mašija i razbijanja. Miran čovjek, ako nije puhaio u poznati podrepnčki rog, nije bio sješan za svoju glavu, što bi mogli dokazati mnogobrojni zapisnici, mjestne policie. Tomu treba lika.

Što se kralj kralje, to se kralj kralje. Prijatelj iz Kopra javlja nam, da su naši mili i dobri prijatelji u Kopru u zgradu sv. Klare, gdje se nalazi sabornica, napisali na vrata sobe, u kojoj se je sastajao prošle godine za saborskog zasjedanja hrvatsko slovenski klub u talijanskom jeziku: **M o r t i** (mrtvi) i t. j. da su umrli zastupnici Hrvata i Slovenaca Istre, koji nesudjeluju kod saborskih sjednica.

Pobožna želja koparskih prijatelja našega naroda jest bez dvojbe izražena u onom napisu, nu Bogu hvala, na onakve želje se neovrće Onaj, koji je i nad talijanskom gospodom Istre, premda su veliki i mogući. Zastupnici Hrvata i Slovenaca Istre jesu Bogu hvala živi i zdravi i svaki od njih radi po svojih silah na korist našega naroda. te će, ako Bog, dade tako raditi i u buduce uzprkos pobožnoj želji talijanske Sinjorije Istre.

Iz Roča. Hvala Bogu, da je i Roč jednom usrećen, jer sada više nema „podeštata“ već „podeštatovicu“. Ej vesela mu majka Italija!

Dne 5. kolovoza t. g. u nedjelju u večer napravio je naš dični tamburaški zbor iz Pazina izlet u Roč, gdje je u krčmi vrlo g. I. Čeha svirao uz prisutnost dosti lepog broja seljaka sa veoma lepiim uspjehom. U to prama večeru na čelo svrhu prisutnih, došao u krčmu i „šior podešta“ sa svojom ženom, te sa velikim uživanjem slušao tamburanje, dapače i povladljivo tamburaše, te ih umolio, da završaju „Luna sije“. Ali to njegovo razpoloženje je dotle trajalo, dok se nije oglasila njegova polovica sa riječima: „Questa musica mi fa male, vieni via di qua“; našto joj netko odvratio: „Dakako ljepša je ona tovarska muzika, što vam svaki dan pred malinom svira“. Zatim je naložila svomu mužu, da kao „podešta“ protestira proti hrvatskim vrcam na tamburicama te ih čini skinuti, tobož da nismo u Hrvatskoj već u Istri. Podložni „šior Otavio“ odmah se dao na rad, da zapovjed „šiore podeštatovice“ točno ovrši, pa stao vikati proti hrvatskoj zastavi, Hrvatima itd. Ali bio je zle sreće, jer krčmar naš g. Čeh odmah mu odvratio, da „on je u svojoj kući za sve odgovoran, pa ako ima stogod, naka, čini daljnje službene korake. Na koncu ne preostade drugo „šioru Otaviju“, nega da pobere svoja kopila, pa njde kući, zadovoljan, da mu se nije stogod goreg dogodilo. Jošte imadem, da spomenem, kako se upitana „šiora podeštatovica“ od jednoga od prisutnih, dali bi bila zadovoljna, da biće mjesto modra boja na trakovima zelena boja; sladko nasmijala i potvrdila. Dakle vidite, da nemamo u Roču više „podeštata“ već „podeštatovicu“, a „šior Otavio“ je njezin pokorni sluga, koji mora svaki njezin nalog točno izvršivati, pa makar i proti svomu osvjedočenju. Bravo! Znajte jošte, da ova „podeštatovica“, i pošarski Ured vodi.

Iz drugih krajeva:

Njemački car, božji namjestnik. Car Vilim držao je u Bielefeldu govor kod spomenika kurfürsta Fridrika Vilima, u kojem je izjavio, da je on zamjenik božji na zemlji i da ima, da položi račun višemu kralju od sebe. Njemački car imati će možda sve vrline i krieposti vladara, nu dvojimno vrlo, da imade mrvicu krieposti, koja se zove skromnost.

Socijalistički vodja Liebknecht u Njemačkoj, umro je. **Pjške po vodi.** Poznato je, da se prave već dugo pokusi, kako bi se dalo hoditi po vodi a da se ne utone. U tom obziru odlikuju se osobito Englezi, Amerikanci i u novije doba Nemci.

Tako čitamo u njemačkih novinah, da su stanovnici Kolina na Rajni imali dne 26. julija, riedku prigodu, da vide čovjeka hoditi po riedi Rajni. Taj putnik bijaše kapetan Grossman, koji je dolazio iz Oberheima pješke po vodi u Kolin. Itrudjen valjda, odpočinuo je na Leyovu skveru i izpio čašu piva.

Kapetan Grossman hodao je po riedi Rajni odjeven u labko ljetno odielo i obuven u 1/2 m dogačku obuću, koja je nalčila cievu. Njz nekun kretao se vrlo brzo i spretno kao da se sklize na ledu držeći u ruci lagana veslo, koje mu služi, da se u deručoj i nagloj vodi drži u ravnoteži. Voda uznemirena od parobroda i od splavah nije mu nimalo smetala. Izmedju dvih mostova zapalio si je stojeć na vodi cigaru te rubcem masne pozdravljao obdunske. On je putovao u Mülheim na Rajni.

Četvrti tunel iznad rieka Thomsa. Londonsko vieće zaključilo je, da se izpod rieka Thomsa sagradi još jedan tunel. Taj zaključak imade odobriti englezki parlament, koji će ga bez dvojbe prihvatiti. Novi tunel imao bi se graditi izmedju londonskih gradskih okruga Rotherhithe

i Ratcliffe u duljini od 1662 stope. Taj tunel služiti će isključivo prometu izmedju velikih dokova i suprotne obale rieke. To bi bio četvrti tunel izpod rieke Themse. God. 1897 otvoren je prometu treći tunel. Novi tunel imao bi biti širok deset metara dočim je treći tunel „Blackwell-tunnel“ širok samo devet metara.

Jedno jaje 8000 kruna. Nedavno prodano je na dražbi u Londonu jedno jaje izumrle ptice — velike alke — za 8000 kruna. To jaje kupio neki Gardner. Ovo jaje je najveće od svih što su se sačuvala od te izumrle ptice. Ono je veliko 5 1/2 palaca. Drugo manje jaje kupio je drugi kupac za 4500 kruna.

Tu ptica — velika alka — bijaše neka vrst jastreba, a živila je u svoje vrijeme u sjevernom moru. Velika alka bila je okolo metra visoka, kratkih krila nespretna i čudna oblika, nješto izmedju ptice i vodenih životinja. Ona se je hranila ribami i raci, koje je u vodi hvatala vrlo spretno. Zadržje nježno boraviše bijahu sjeverni otoci, gdje su se god. 1844 izlegli zadnji mladi. Ove ptice legle su samo jedno takovo jaje, kojih imade još danas u raznih zbirkah i muzejih oko 70 komada.

Književne:
Skizbe za brać I. i glasovir. Svezak III. Ciena 3 kruna. Sastavio Milutin pl. Farkaš. U tom svezku imade 16 vrlo lepih, izabranih komada i to: 1. Kozacka popievka. 2. Dunka. 3. Mletacka. 4. Tri Krakoviacka. 5. Ona. 6. Tih noćea sve prekriva. 7. Znaš li majko, što sam snivo? 8. Serenada. 9. Valse russe. 10. Ej, podji za me! 11. Mla moja! 12. Oj vi zvezde sjajne! 13. Kamena dieva. 14. La Rosa. 15. Oh, quanto sei bella! 16. La Paloma. (Golubica). Ove se skladbe dobivaju pod addressom: Milutin pl. Farkaš.

Primiti smo zahvalnošen: „Računorik za brzo pronadjenje kubičnog sadržaja isplijenog i otesanog drva, letva i dasaka po metričnom sustavu“. Sastavio uz sudjelovanje pouzdanih stručnjaka J. J. Sisak, naklada knjižare S. Jünker-a. Ciena je knjizi tvrdo uvezanoj 4 K.

„Starohrvatska Prosvjeta“ glasilo hrvatskoga starinarskoga društva u Kninu. Urednik joj Frano Radić, učitelj strukovnog tečaja u Korčuli. Godina V. svezak 2. U Kninu 1900. Nakladom hrvatskoga starinarskoga društva.

Preporučamo najtoplije ovaj veleza-sluzni strukovni list našega starinarskoga društva u Kninu.

„Starohrvatska Prosvjeta“ izlazi četiri puta na godinu, najmanje na dva tiskana arka. Predbrojba za članove u monarhiji iznosi 8 K. a u inozemstvo 9 K ili 9 franaka. Predplata, knjige i listove šalje se u Knin, starinarske vijesti, rukopisi i slike uredniku na Korčulu.

POZIV
na
GLAVNU SKUPŠTINU „ČITAONICE“
koja će biti
u nedjelju dne 19. augusta 1900.
u 4 ure po podne
u velikoj dvorani čit.-sokolskoj.

DNEVNI RED:

1. Izvješće o djelovanju i gospodarstvenom stanju do konca upravne godine 30./6. 1900. Razprava i odluke o tom.

2. Izbor novog odbora.
Izvolite doći točno.

Dr. M. Laginja,
predsjednik.

